

Отже, рефлексивно марковані контексти розрізняються за способом представлення інформації, способом актуалізації рефлексії в текстову тканину твору й актуалізують тип осмислення світу: аналітичний, образний, експресивний, аналітично-експресивний, аналітично-образний та експресивно-образний.

Перспективу подальших розвідок убачаємо у виявленні специфіки контекстної реалізації рефлексії автора у художньому дискурсі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бак Д. П. Творческая рефлексия в литературном произведении : природа и функции : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.01.06 «Теория литературы» / Д. П. Бак. – М., 1990. – 18 с.
2. Бамбур Ю. Н. Авторская рефлексия как форма выражения авторского сознания / Ю. Н. Бамбур // Наукові записки Луганського національного педагогічного університету. Серія : Філологічні науки : [зб. наук. пр.]. – Луганськ : Альма-матер, 2004. – Вип. 5. – Т. 2. – С. 273 – 282.
3. Богин Г. И. Обретение способности понимать / Г. И. Богин [Электронный ресурс]. – Тверь 2001. – 731 с. – Режим доступа : www.bim-bad/docs/bogin_ponimaniye.pdf
4. Жаботинская С. А. Концепт / Домен : Матричная и сетевая модели / С. А. Жаботинская // Культура народов Причерноморья. – 2009. – № 168. – Т. 1. – С. 254 – 259.
5. Петров В. М. Рефлексия в истории художественной культуры. Ее роль и перспективы развития : [монография] / В. М. Петров. Академия Наук СССР, Институт психологии ; Отв. ред. Я. А. Пономарев. – М. : Наука, 1983. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://practicalthinking.narod.ru/ponomarev/refleksia.pdf>
6. Тюпа В. И. Эволюция художественной рефлексии как проблема исторической поэтики / В. И. Тюпа, Д. П. Бак. – Кемерово : КемГУ, 1988. – С. 4 – 15.
7. Jay P. Being in the Text: Self-Representation from Wordsworth to Roland Barthes / P. Jay. – Ithaca, Cornell Univ. Press, 1984. – 189 p.
8. Kawin Bruce F. The Mind of the Novel: Reflexive Fiction and the Ineffable / Bruce F. Kawin – Princeton N.S.: Princeton University Press, 1982. – 376 p.
9. Lodge D. Consciousness and the Novel / D. Lodge. – Harvard. University Press, 2004. – 336 p.
10. Waugh P. Metafiction: The Theory and Practice of Self-Conscious Fiction / P. Waugh – London: Routledge, 2001. – 175 p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

11. Churchill W. The Second World War. The Gathering Storm / Winston Churchill. – Vol. 1. – N. Y. : Houghton Mifflin Company, 1985. – 724 p.
12. Churchill W. The Second World War. The Grand Alliance / Winston Churchill. – Vol. 3 – N. Y. : Houghton Mifflin Company, 1985. – 818 p.
13. Churchill W. The Second World War. Triumph and Tragedy / Winston Churchill. – Vol. 6 – N. Y. : Houghton Mifflin Company, 1985. – 678 p.
14. Churchill W. The River War / Winston Churchill. – 165 p. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// manybooks.net/](http://manybooks.net/)

УДК 811.111'37:81'42:821.111

**Ольга Дельва
(Херсон)**

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ «МАЛЕНЬКОЇ ЛЮДИНИ» (НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТІВ О'ГЕНРІ ТА ДЖ. ДЖОЙСА)

У статті запропоновано комплексну методичку встановлення динаміки розвитку художнього образу «маленької людини» в світлі антропоцентричної парадигми сучасного

мовознавства. Залучення теорії текстових світів до опису концептуального виміру художнього образу дозволяє виявити не лише лінгвокогнітивні, але й комунікативно-прагматичні його характеристики в англійських текстах О'Генрі та Дж. Джойса. Використання SOURCE – PATH – GOAL схеми як узагальненої ментальної моделі дозволяє не тільки унаочнити результати когнітивно-контрастивного аналізу художнього образу «маленької людини» ірландського й американського письменників, але і простежити його позитивну динаміку з посиланням на джерело – інтертекст I пол. XIX ст.

Ключові слова: художній образ, текстовий світ, образ-схема, схемата, дейктичний план, аксіологічний план, когнітивний план.

The article represents a complex methodology oriented on revealing of the “little man’s” image development in the light of anthropocentric paradigm of linguistics. Elaborated on the basis of text world theory, methodology enables revealing of linguistic and cognitive as well as communicative and pragmatic properties of literary image in texts by O. Henry and J. Joyce. The choice of SOURCE – PATH – GOAL schemata as an abstract mental model is determined with its triple-component structure focused on conceiving of positive development of the “little man’s” image in reference to the source of its origin – intertext of the first half of the XIX century.

Key words: literary image, text world, image-scheme, schemata, deictic plane, axiological plane, conceptual plane.

Актуальність дослідження зумовлена загальною спрямованістю когнітивної лінгвопрагматики на вивчення мови, онтологічно й епістемічно пов'язаної з діяльністю людини. Антропоцентризм, як головний принцип когнітивно-комунікативної парадигми, ставить людину у центр наукових досліджень, оскільки саме людина здійснює ментальні процеси категоризації, збереження, обробки та передачі знань, що складають когнітивну інфраструктуру людської діяльності.

Процес обробки інформації має динамічний характер і залежить від вербальних підказок, втілених у словесній тканині художніх текстів. Невербальна інформація характеризується тим, що вона здатна передаватися по каналам зв'язку тільки за наявності вербалізованої [7, с. 11]. Будь-яка інтерпретація тексту людиною супроводжується реконструкцією у її свідомості текстового світу або сценарію, за якого ця об'єктивована інформація має смисл. Проте, не будь-який текстовий світ є наближеним до авторського, а, отже, орієнтованим на виявлення глибинного, внутрішньотекстового смислу. Відповідно, зміст художнього образу, як кумулятивне ціле, породжується глобальною ментальною репрезентацією текстового світу, максимально наближеного до авторського, за умови існування якого існує і сам художній образ. Художній образ «маленької людини» пронизує все тло художніх творів ірландського та американського письменників і знаходить своє віддзеркалення у текстовому світі «маленької людини», побудованому читачем під час взаємодії з текстом.

Критичний аналіз ключових положень теорії текстових світів [28], концептуальної метафори [17], схем [11; 24], бленду [13; 14], базових фреймів [6], дейктичного зсуву [22; 23; 27], максим мовленнєвого спілкування [15] та релевантності [25] дозволив дійти висновку про існування трьох планів реконструкції текстового світу «маленької людини»: **дейктичний план, аксіологічний план і когнітивний план** (Рис. 1) [4]. Дейктичний план реалізований у виборі дейктичних маркерів, що якнайкраще відтворюють просторово-часовий модус фокалізації. Під час інтерпретації тексту у свідомості масового читача утворюється ментальна репрезентація на основі символічного значення дейктичних та референційних елементів тексту, які вказують на темпорально-просторові координати базового текстового світу, діючі особи і об'єкти, присутні у них, а також на учасників художньої комунікації. Аксіологічний план реалізується у оцінюванні персонажів, подій,

ситуацій, життєвих інтересів та оцінних настанов наратора, що входять до психологічного модусу фокалізації. Вибір адресантом варіанта операторів авторської модальності та маркерів різних видів референції зумовлено його особистісними настановами, немовленнєвими завданнями, інтенціями, виявлення яких уможливить виведення складного прагматичного смислу необхідного для реконструкції текстового світу, максимально наближеного до авторського. У межах когнітивного плану необхідним є реконструювання ключових концептуальних схем, задіяних у формуванні концептуальної іпостасі художнього образу «маленької людини» як частини концептуального простору текстів, ідеологічного модусу фокалізації ірландського та американського письменників [3].

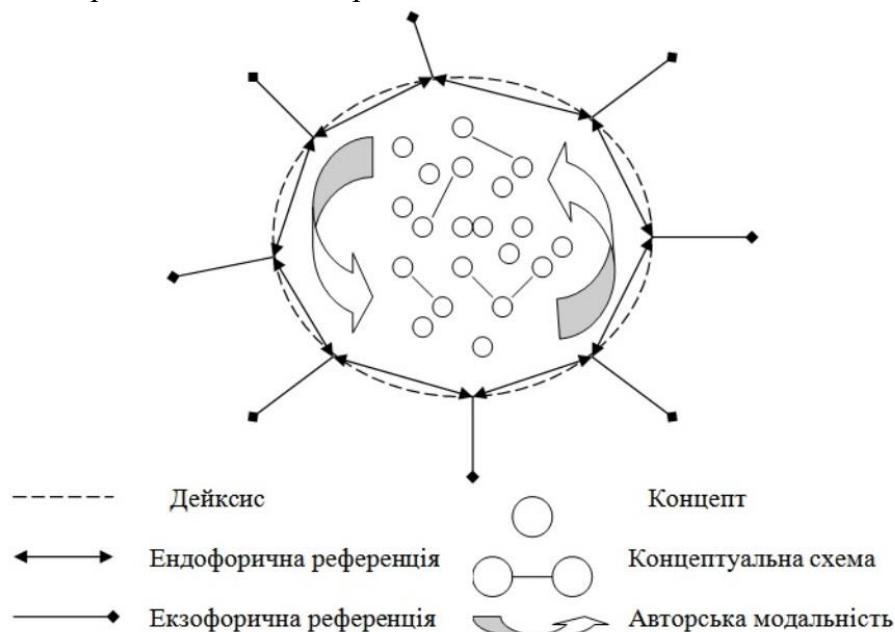

Рис. 1. Внутрішня структура текстового світу.

Хоча кожен з планів реконструкції текстового світу і функціонує як окрема самостійна єдність, їх взаємодія підпорядкована принципам ієрархії, де дейктичний й аксіологічний плани завжди підпорядковані когнітивному, адже дейктичні, референційні маркери чи оператори модальності можуть слугувати засобом актуалізації знань і позасубстанційних смислів, які структурують текстовий світ. За цим самим принципом співвідносяться і модуси фокалізації: ідеологія є імпліцитно присутньою у двох інших модусах, адже просторово-часові зсуви відповідають змінам знань та оцінки наратора [10, с. 124].

Отже, маючи таку складну внутрішню структуру, образ «маленької людини» все ж постає когерентним цілим, емпіричним гештальтом. Динаміка розвитку художнього образу на матеріалі текстів О'Генрі та Дж. Джойса може бути репрезентованою у форматі схемати, яка за своєю природою також є гештальтом [18, р. 284].

Об'єктом дослідження є текстовий світ «маленької людини» в англійських художніх текстах О'Генрі та Дж. Джойса.

Предмет дослідження складає SOURCE – PATH – GOAL схемата як узагальнена ментальна модель розвитку образу «маленької людини».

Мета полягає у виявленні лінгвокогнітивної та комунікативно-прагматичної динаміки розвитку художнього образу «маленької людини» у прозових текстах О'Генрі та Дж. Джойса. Відповідно до поставленої мети необхідним є виконання таких завдань, як уточнити поняття «образ-схеми» та «схемати», охарактеризувати SOURCE – PATH – GOAL схемату як формат репрезентації динаміки розвитку художнього образу «маленької людини»

у текстах О'Генрі та Дж. Джойса, реконструювати текстові світи «маленької людини» за дейктичним, аксіологічним та когнітивним планами їх репрезентації у текстах О'Генрі та Дж. Джойса, окреслити лінгвокогнітивну й комунікативно-прагматичну динаміку розвитку образу «маленької людини» у межах SOURCE – PATH – GOAL схемати.

У рамках когнітивно-семантичного підходу [18; 21; 26] форматом репрезентації динаміки розвитку художнього образу «маленької людини» у текстах О'Генрі та Дж. Джойса ми обрали SOURCE – PATH – GOAL схемату. Це зумовлено низкою факторів, одним з яких є те, що сукупність вербальних засобів, використаних для об'єктивації ключових образ-схем, задіяних у формуванні когнітивного плану текстового світу «маленької людини» О'Генрі та Дж. Джойса, детермінована сенсомоторним досвідом людини.

Образ-схему трактуємо як доконцептуальну когнітивну модель, що забезпечує розуміння людиною повсякденного досвіду [18, р. 2] та виступає базовим структурним засобом когнітивного відтворення складних вихідних конструкцій [18, р. 278]. Образ-схеми походять від сенсорних та перцепційних знань взаємодії людини зі світом, є абстрактними за своїм характером та можуть мати складну внутрішню організацію, утворену від комбінацій з іншими образ-схемами [12, р. 178–189].

У межах кореляції понять «концептуальна метафора» та «образ-схема», остання є когнітивною моделлю, яка використовується як царина джерела (source domain) для численних концептуальних метафор [18]. Відповідно образ-схеми формують основу метафоричних конструкцій та забезпечують їх інтерпретацію. З цієї позиції образ-схеми є більш концептуальними за своїм характером, ніж перцепційними, адже здатні породжувати інші концепти. Саме образ-схеми формують когнітивний план текстового світу, будучи його основою.

Схемата ж, на відміну від образ-схеми, є набагато складнішим, деталізованим форматом знань, що моделює візуальний образ у просторі концептуальної системи [1, с. 353; 5, с. 8]. Ми трактуємо схемату як родовий гештальт, орієнтований на систематизацію та забезпечення зв'язку між певними концептуальними структурами. Так, кожна з когнітивних областей SOURCE – PATH – GOAL схемати виступає як окремий контейнер знань, за яким стоїть схемата CONTAINMENT (ВМІСТИЛИЩЕ), що уможлиблює бачення адресатом ірландської та американської спільноти кінця XIX ст. як ізольованого оточення. Відповідно кожна CONTAINMENT схемата постає неподільним цілим, проте має складну внутрішню структуру: схемата відповідає конфігурації концептів й концептуальних схем когнітивного плану текстового світу (Рис. 2).

SOURCE – PATH – GOAL схемата відноситься до класу LOCOMOTION (РУХ) і репрезентує базові знання людини щодо руху [19, р. 206–208; 20, р. 34], що дозволить нам простежити еволюцію художнього образу «маленької людини» на стадіях:

- ДЖЕРЕЛО (SOURCE) (інтертекст 1820–1830-х рр. – зародження концепту МАЛЕНЬКА ЛЮДИНА у текстах російських письменників-реалістів);
- ТРАЕКТОРІЯ (PATH) (початок XX ст. – закріплення концепту МАЛЕНЬКА ЛЮДИНА в англійських текстах Джеймса Джойса);
- ЦІЛЬ (GOAL) (початок XX ст. – оновлення концепту МАЛЕНЬКА ЛЮДИНА в англійських текстах О'Генрі).

Іншим фактором вибору SOURCE – PATH – GOAL схемати у ролі формату репрезентації динаміки розвитку художнього образу «маленької людини» є те, що схемата має претензію на виявлення шкали з позитивно й негативно маркованими полюсами як відображення конгруенції у рамках фізичного досвіду [16, р. 110–111]. SOURCE – PATH – GOAL схемата дозволяє нам не лише унаочнити результати контрастивного аналізу художнього образу творів ірландського та американського письменників, але й простежити його позитивну динаміку з посиланням на ДЖЕРЕЛО.

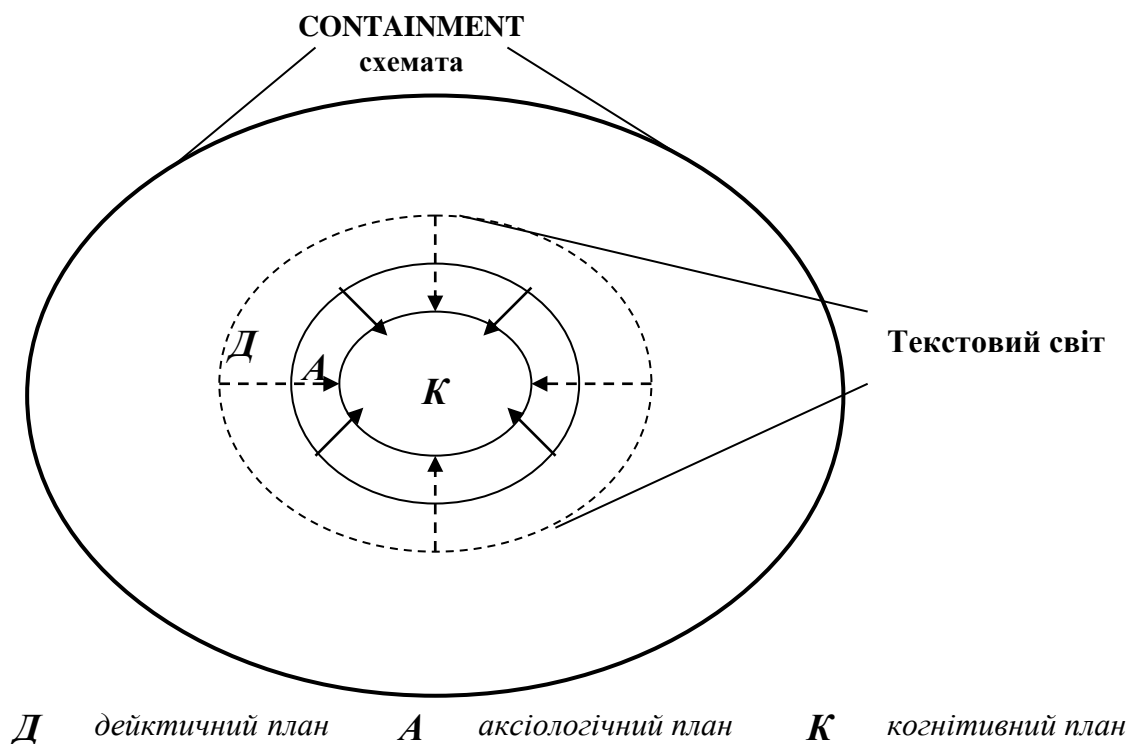

Рис. 2. Внутрішня структура CONTAINMENT схемати крізь призму теорії текстових світів.

Перебираючи на себе функції градуйованої шкали, SOURCE – PATH – GOAL схемата виділяє художній, позитивно маркований концепт (МАЛЕНЬКА ЛЮДИНА), який лежить в основі формування образу і має досягти кінцевої цілі. Так, позитивний полюс схемати знаходиться у когнітивній області GOAL, натомість негативний може перебувати будь-де [16, р. 124] як зображено на рисунку (Додаток).

Серед особових дейктивів, що формують *дейктичний план* текстового світу «маленької людини» Джойса, провідне місце займає займенник *he* (41 %) як ендофорична референція до образу «маленької людини», а саме до домінуючої ознаки концепту МАЛЕНЬКА ЛЮДИНА – паралічу особистості, і як один з експліцитних засобів реалізації стратегії дистанціювання. Така імітація самою мовою предмета зображення є результатом переосмислення Джойсом платонівсько-аристотелівської теорії мімезису, реалізованої у його стилі «скрупульозної скнарості». Це вказує на «закритість» художнього діалогу, важкість інтерпретації читачем тексту й реконструкції його текстового світу. У текстах О'Генрі навпаки простежується тенденція до використання особових займенників *I* (36 %) та *you* (22 %), що функціонують як екзофорична референція до автора й читача і як експліцитні засоби репрезентації стратегії зближення. Це свідчить про «відкритість» художньої комунікації, свободу інтерпретації і уможливорює реконструкцію текстового світу, максимально наближеного до авторського. Бінарна опозиція *своє* – *чуже* якнайкраще демонструє опозицію стратегій *зближення* – *дистанціювання*, реалізованих у рамках дейктичного плану вербальною експлікацією протиставлення *I* – *he* у текстах О'Генрі та Джойса.

Слід звернути увагу на ще один просторовий дейктик – *that*, що займає домінуючу позицію у текстах Джойса – 44 % та О'Генрі – 41,5 %, проте виконує різні функції – аксіологічну та індикативну. У першому випадку перлюкутивною метою дейктика виступає оцінювання дієтичної реальності, її об'єктів та предметів. У другому – вказівка на релевантні події, ситуації, предмети у реконструкції текстових світів.

Репрезентація суб'єктивного відношення адресанта до дієтичної реальності, оцінка художнього образу «маленької людини» або актуалізація релевантних ознак його

концептуальної іпостасі складає *аксіологічний план*. У текстах Джойса превалювання авторської модальності над деонтичною чи епістемічною зумовлено імпліцитною позицією автора та його оцінки у словесній тканині тексту як частина комунікативного наміру, реалізованого через комунікативні стратегії дистанціювання, відсторонення. Так, адресант підкреслює, що об'єкт дістетичної реальності (образ «маленької людини»), його погляди, вчинки, світосприйняття є далекими від його власних. Щодо текстів О'Генрі, слід відмітити рівну за розгортанням позицію епістемічної й авторської модальності як результат відображення знань, думок, припущень та оцінки експліцитно вираженим автором фактів, подій, предметів чи об'єктів дістетичного світу. Така позиція адресанта реалізована через комунікативні стратегії зближення, залучення як намагання розділити з імпліцитним читачем свої погляди та настанови.

У рамках жанру короткої оповіді, метою якого є відображення фрагменту життя «маленької людини», категорія сюжетності / безсюжетності слугує віддзеркаленням бінарної опозиції динамізм / статика, характерної для американської новели О'Генрі та англо-ірландської новели Джойса. Так, сюжетність текстів американського письменника дозволяє вже при першому прочитанні відокремити сюжет та експліцитно виражену позицію адресанта, що визначить траєкторію до подальшого декодування імпліцитної інформації при поверненні до окремих словесних образів, обтяжених додатковими конотаціями. Безсюжетність текстів ірландського письменника акцентує увагу адресата на імпліцитній інформації, реалізованій через засоби модальності на усіх рівнях організації тексту, дозволяє відчувати концептуальну ауру твору.

Іншим каталізатором цих стратегій виступають типи референції. Для текстів Джойса характерне використання катифоричної референції як актуалізатора психологічної дистанції між наратором та персонажем, імпліцитним автором та читачем. Крім того, превалювання особових займенників *he, she* над власними іменами персонажів посилює ефект дистанціювання. У текстах О'Генрі екзофорична референція переважає над ендофоричною в оцінці «маленької людини», заохочує читача до співпраці, активуючи його когнітивну базу, та виконує світотвірну функцію.

Схеми, як і концепти, що їх наповнюють, структуровані за принципами ієрархії та взаємозв'язку [20]. Так, схемата CONTAINMENT виступає другорядною по відношенню до SOURCE – PATH – GOAL схемати. У рамках *когнітивного плану* схемата CONTAINMENT інкорпорує велику кількість концептів та концептуальних схем.

Інференційний аналіз прямих і образних номінацій художніх текстів О'Генрі та Дж. Джойса, що включає елементи концептуального, лінгвокогнітивного, прагмасемантичного й стилістичного аналізу [2], уможливив реконструкцію ряду ідіотипних (неконвенційних) концептуальних метафор, у формуванні яких домінантну позицію займають образ-схеми сенсомоторного характеру.

Образ-схеми ПАРАЛІЧ, ЗНЕВІР'Я є ключовими для осмислення образу «маленької людини» Дж. Джойса: СМЕРТЬ Є ПАРАЛІЧ, БІДНІСТЬ Є ПАРАЛІЧ, ЗНЕВІР'Я Є ПОШУК МЕЖІ, САМОТНІСТЬ Є ЗНЕВІР'Я, ЗНЕВІР'Я Є ПАСИВНІСТЬ, ЗНЕВІР'Я Є СМЕРТЬ. Образ-схеми РУХ, ГАРМОНІЯ формують когнітивний план текстового світу «маленької людини» О'Генрі: ЖИТТЯ ОКРЕМО ВІД СОЦІУМУ Є РУХОМ У ТЕМРЯВУ, СМЕРТЬ Є ЗУПИНКА РУХУ, СМЕРТЬ Є КІНЕЦЬ ДОРОГИ, СМЕРТЬ Є РУЙНУВАННЯ ГАРМОНІЇ, ЗНЕВІР'Я Є ЗУПИНКА РУХУ, ЗНЕВІР'Я Є ВТРАТА ГАРМОНІЇ, СІМ'Я Є ВМІСТИЛИЩЕ ГАРМОНІЇ, САМОТНІСТЬ Є ШЛЯХ ДО ЗНЕВІР'Я ТА СМЕРТІ, САМОТНІСТЬ Є РУХ ДО РУЙНУВАННЯ.

У ході дослідження лінгвокогнітивної та комунікативно-прагматичної динаміки розвитку художнього образу «маленької людини» шляхом реконструкції текстового світу «маленької людини» за текстами ірландського та американського письменників, було виявлено, що когнітивна область PATH (-) слугує контейнером когнітивно-прагматичного наповнення концепту МАЛЕНЬКА ЛЮДИНА у текстах Дж. Джойса, а когнітивна область GOAL (+) – у текстах О'Генрі (Додаток). У першому випадку комунікативні інтенції

адресанта спрямовані на виявлення негативного аспекту буття людини, якою вона не має бути з позиції Дж. Джойса. У другому ж випадку навпаки, перлокутивною метою намірів адресанта є донесення до адресата позитивної сторони буття людини, за що її любить О'Генрі.

З огляду на те, що домени руху в межах SOURCE – PATH – GOAL схеми виступають структурними одиницями художньої комунікації [18, р. 517], бінарність концептів ПАРАЛІЧ – РУХ обумовлює їх референцію до когнітивних областей PATH та GOAL.

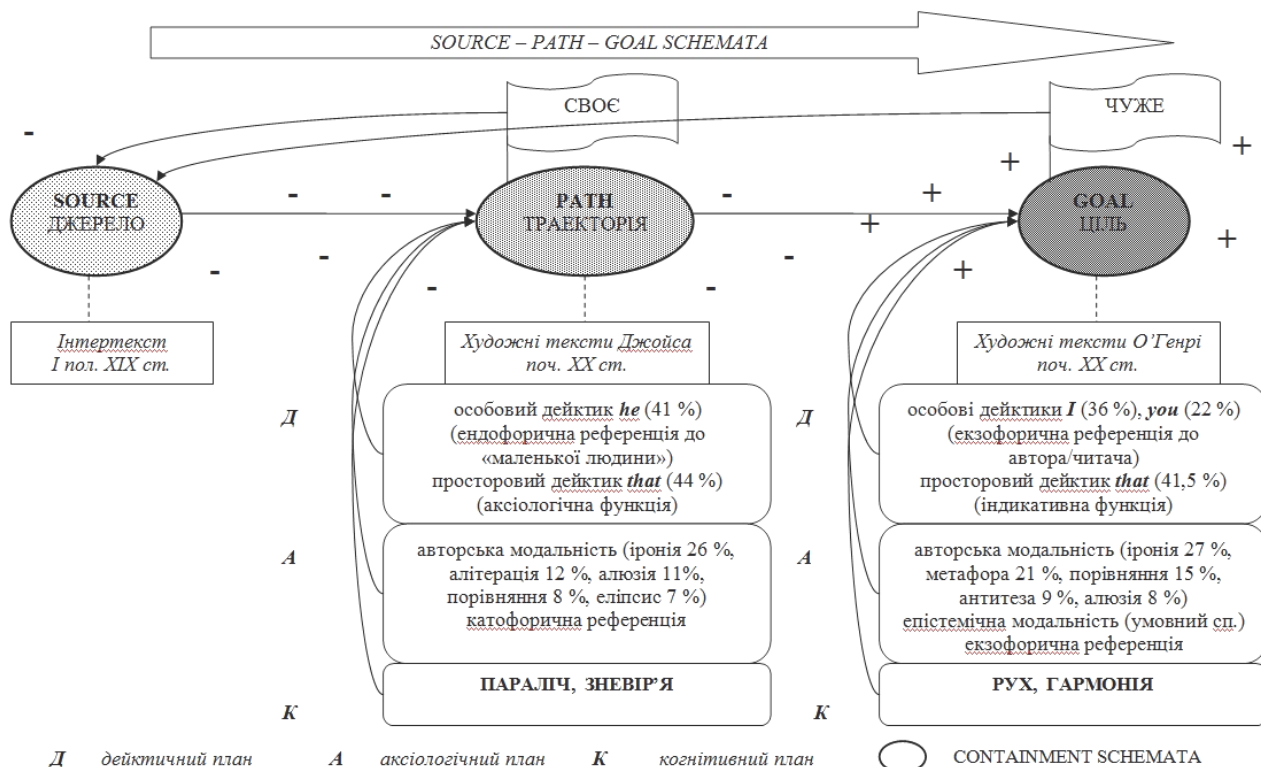
Опозиція СВОЄ – ЧУЖЕ у межах SOURCE – PATH – GOAL схеми має більш ширший спектр, відтворюючи лінгвокогнітивну й комунікативно-прагматичну динаміку розвитку художнього образу «маленької людини» відповідно до початкової когнітивної області SOURCE. Образ людини-жертви, надломленої умовами життя, приниженої, покірливої власній «маленькій» долі [8, с. 127; 9, с. 8, 56–57] вперше втілено у російській художній літературі 20–30 рр. XIX ст. з появою епохи реалізму. Відносно області SOURCE (інтертекст I пол. XIX ст.), PATH як траєкторія розвитку художнього образу має статус СВОЄ, адже є мінімально віддаленою від джерела областю з позиції реалізації дейктичного, аксіологічного й когнітивного планів реконструкції його ментального простору як результат засудження адресантом (Джойсом) вчинків та життєвої позиції своєї «маленької людини», що і відбито у концептуальних ознаках пейоративного забарвлення: пасивний, самотній, зневірений, нездатний на почуття «дублінець». У свою чергу, GOAL характеризується статусом ЧУЖЕ як найбільш віддалена від джерела область і за відображенням схвальної позиції адресанта (О'Генрі) щодо стилю життя й морально-етичних норм своєї «маленької людини», і за її меліоративними ознаками: рухається уперед, не втрачає надії, гармонічно співіснує з іншими, здатний на щирі почуття та самопожертву.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Завдяки своїй трьохкомпонентній структурі SOURCE – PATH – GOAL схемата дозволяє простежити позитивну динаміку розвитку художнього образу «маленької людини» з посиланням на інтертекст I пол. XIX ст. Реконструкція текстового світу «маленької людини» за текстами ірландського та американського письменників відповідно до дейктичного, аксіологічного й когнітивного планів його репрезентації дозволила виявити позитивну лінгвокогнітивну й комунікативно-прагматичну динаміку розвитку художнього образу «маленької людини» О'Генрі, яка відповідає когнітивній області GOAL. «Маленька людина» Дж. Джойса асоціюється з областю PATH, яка є близькою до джерела SOURCE і носить пейоративний характер за своїм когнітивно-прагматичним наповненням. Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у виявленні динаміки розвитку образу «маленької людини» з I пол. XIX ст. і по теперішній час.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белехова Л.І. Образний простір американської поезії: лінгвокогнітивний аспект : дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : 10.02.04 “Германські мови” / Лариса Іванівна Белехова. – К., 2002. – 476 с.
2. Дельва О.В. Метод інференційного аналізу семантики образного простору (на матеріалі художніх текстів О'Генрі та Дж. Джойса) / О.В. Дельва // Науковий вісник ХДУ. Серія «Лінгвістика»: Збірник наукових праць. – Херсон: ХДУ, 2015. – Вип. 22. – С. 66–70.
3. Дельва О.В. Художній образ «маленької людини»: когнітивно-комунікативний підхід / О.В. Дельва // Одеський лінгвістичний вісник. – Одеса, 2015. – Вип. 5. – Т. II. – С. 35–39.
4. Дельва О.В. Художній образ «маленької людини» у творах О'Генрі та Дж. Джойса: лінгвокогнітивний та комунікативно-прагматичний аспекти : дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філол. наук : 10.02.04 “Германські мови” / Ольга Володимирівна Дельва. – Херсон, 2015. – 249 с.
5. Жаботинская С.А. Когнитивная лингвистика: принципы концептуального моделирования // Лінгвістичні студії / Черкаськ. держ. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Черкаси: Січ, 1997. – Вип. 2. – С. 3–11.

6. Жаботинская С.А. Модели репрезентации знаний в контексте различных школ когнитивной лингвистики: интегративный подход // Когнитивные исследования языка. Вып. III. Типы знаний и проблемы их классификации: Сб. науч. трудов / ред. Е.С. Кубрякова, Н.Н. Болдырев. – М., Тамбов: Издательский дом ТГУ им. Г.Р. Державина, 2008. – С. 61–74.
7. Приходько Г.І. Оцінка і комунікація : [посіб. для студентів та аспірантів] / уклад. Г.І. Приходько. – Вінниця: Нова Книга, 2013. – 168 с.
8. Пудова Т.В. «Маленький человек»: ретроспектива образа / Т.В. Пудова // Філологічні науки. – Дніпропетровськ: Вісник Дніпропетровського університету економіки та права, 2011. – № 1. – С. 125–131.
9. Сокол Е.М. «Маленький человек в творчестве русских писателей 1840-х годов» в свете христианской традиции (от Гоголя к Достоевскому) [Текст] : дис. ... канд. филол. наук: 10.01.01 / Сокол Евгения Михайловна; Московский государственный областной ун-т. – М., 2003. – 265 с.
10. Шмид В. Нарратология / В. Шмид. – М. : Яз. слав. культуры, 2003. – 312 с.
11. Cook G. Theory of Discourse Deviation: The Application of Schema Theory to the Analysis of Literary Discourse: Unpublished Ph. D. Thesis / The University of Leeds, 1990. – 276 p.
12. Evans V., Green M. Cognitive Linguistics: An Introduction / V. Evans, M. Green. – Edinburgh: University Press Ltd., 2006. – 830 p.
13. Fauconnier G., Turner M. Principles of conceptual integration // Discourse and Cognition: Bridging the Gap / Ed. by J.R. Koenig – Stanford: CSLI Publications, 1998. – P. 269–283.
14. Fauconnier G., Turner M. The Way We Think: Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities. – N.Y.: Basic Books, 2002. – 440 p.
15. Grice H.P. Logic and Conversation / H.P. Grice // Syntax and Semantics volume 3: Speech Acts. – New York: Academic Press, 1975. – P. 41–58.
16. Krzeszowski T. P. Angels and Devils in Hell. Elements of Axiology in Semantics. – Warszawa: Wydawnictwo Energia. 1997.
17. Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live By / G. Lakoff, M. Johnson. – Chicago: Chicago University Press, 1980. – 242 p.
18. Lakoff G. Women, Fire and Dangerous Things. What Categories Reveal About the Mind / G. Lakoff. – Chicago: The University of Chicago Press, 1987. – 614 p.
19. Lakoff G. The contemporary theory of metaphor // Metaphor and Thought / Ed. by A. Ortony. – Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1993. – P. 202–251.
20. Lakoff G., Johnson M. Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought. – N. Y.: Basic Books, 1999. – 624 p.
21. Langacker R.W. Foundations of Cognitive Grammar. Theoretical Prerequisites. – Stanford: Stanford University Press, 1987. – Vol. 1. – 516 p.
22. Segal E.M. 'Narrative comprehension and the role of deictic shift theory' / J.F. Duchan, G.A. Bruder and L.E. Hewitt (eds) // Deixis in Narrative: A Cognitive Science Perspective. – Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum, 1995a. – P. 3–17.
23. Segal E.M. 'A cognitive-phenomenological theory of fictional narrative' / in J.F. Duchan, G.A. Bruder and L.E. Hewitt (eds) // Deixis in Narrative: A Cognitive Science Perspective, Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum, 1995b. – P. 61–78.
24. Semino E. Language and world creation in poems and other texts / E. Semino. – Longman: London and New York, 1997. – 288 p.
25. Sperber D., Wilson D. Outline of relevance theory // Links & Letters. 1994. – №1. – P. 85–106.
26. Sweetser E., Fauconnier G. Cognitive links and domains: Basic aspects of mental space theory // Spaces, Worlds, and Grammar / Ed. by G. Fauconnier, E. Sweetser. – Chicago; L.: The University of Chicago Press. – 1996. – P. 1–28.
27. Talmy L. 'Narrative structure in a cognitive framework' / J.F. Duchan, G.A. Bruder and L.E. Hewitt (eds) // Deixis in Narrative: A Cognitive Science Perspective. – Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum, 1995. – P. 421–460.
28. Werth P. Text worlds: Representing conceptual space in discourse / P. Werth. – London: Longman, 1999. – 390 p.

Узагальнена ментальна модель динаміки розвитку художнього образу «маленької людини».

УДК 811.81'42:070

Лариса Димитренко
(Херсон)

МЕТОДИКА ПРОПОЗИЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ

Стаття присвячена опису реконструкції ядра домену політичного процесу й інтерпретації пропозиційної структури як об'єктивного і несуперечливого знання, вираженого у прямих значеннях мовних одиниць засобами пропозиційного моделювання.

Ключові слова: ядро, домен, пропозиція, моделювання, динаміка.

The article describes the reconstruction of the core domain of the political process and interpretation of propositional structure as a means of objective and consistent knowledge expressed in the literal sense of language units.

Key words: core, domain, proposition, proposition, dynamics.

У лінгвістиці застосовуються різні способи організації пізнавальної й дослідницької діяльності з метою вивчення явищ і закономірностей мови як об'єкта лінгвістики, процедури аналізу об'єкта дослідження та / або перевірки отриманих результатів, які називаються методами [17, с. 404]. З метою дослідження метафоричної динаміки, яка простежується у політичному дискурсі, використана комплексна методика сучасної лінгвістики. Метою статті є опис реконструкції ядра домену політичного процесу й інтерпретації пропозиційної структури засобами пропозиційного моделювання як об'єктивного і несуперечливого знання, вираженого у прямих значеннях мовних одиниць. Із метою перевірки об'єктивності